

ISABELLE SCHULER

 metafora

BUDE
KRÁLOVNOU

JÁ,
LADY
MACBETHAD

AŽ TO STOJÍ
COKOLIV

Dceři vyhoštěného krále Gruoch bylo v dětství předpovězeno, že se stane královnou Alby. Její zaslíbení Duncanovi, dědici trůnu, toto proroctví zdánlivě potvrzuje. Opouští svůj domov a blízkého přítele MacBethada, aby odcestovala na královský dvůr Scone a přijala své nové postavení.

Duncanův dvůr je však plný intrik a žen, které se touží dostat na její místo. Její naděje na to, že se stane královnou, se zdají být ztraceny a Gruoch dělá vše pro své přežití. Zapřísáhne se však, že naplní proroctví a vybojuje osud, který jí byl předurčen. Ať už to stojí cokoliv.

Isabelle Schuler přináší oslnivé převyprávění ságy o síle a intrikách. *Já, lady MacBethad* odkrývá ženskou sílu a touhu po moci hlavní postavy, jež neohroženě prochází labyrintem vlastních ambicí. V tomto románu se klasické mytologické příběhy setkávají s moderní ženskou perspektivou, připomínající *Kirke* či *Achilleovu píseň* autorky Madeline Miller. Připravte se na okouzující cestu, která změní váš pohled na pověsti dávno minulé.

„Poutavý příběh o původu jedné z nejznámějších Shakespeareových postav.“

– BBC News

„Kniha plná napětí, intrik a zlověstných úskoků.“

– Daily Mail

Já, lady MacBethad

ISABELLE SCHULER

JÁ,
LADY
MACBETHAD

Přeložila Alžběta Komrsková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

Lady MacBethad © 2023 by Isabelle Schuler

Published by Bloomsbury, Raven Books, Great Britain

This translation of *Lady MacBethad* is published by Grada Publishing, a. s., by arrangement with Bloomsbury Publishing Plc.

Translation © Alžběta Komrsková, 2023

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-805-1 (ePub)

ISBN 978-80-7625-804-4 (pdf)

ISBN 978-80-7625-294-3 (print)

Pro Charlotte Blacklockovou

KAPITOLA I

Babička mi jednou pověděla, že Piktové znamená *pomalovaní*. Moji předci si malovali kůži odstíny modré, červené a zelené. Vířivé vzory zářily tak jasně, že můj lid byl považován za nepozemské tvory. Jejich lidskost je prozradila až ve chvíli, kdy byla prolita jejich krev.

Babička si to všechno pamatovala; byla součástí této vymírající rasy – dcera druidů, kteří kdysi sloužili králům a princům Piktského království, dávno předtím, než se zrodila Alba a náš způsob života byl pohřben hluboko pod zem. Porážku snášela s hořkostí. A ještě hůře nesla, když spolu s mou matkou, Ailith, musela odejít do Scone, aby zde žila na dvoře velkého albského prince. Tím byl Boedhe, můj otec. Jako mladá dívka navštěvovala Ailith dvůr mého pradědečka, krále Coinneacha, a bylo domluveno její zaslíbení. Přestože byl Coinneach věřícím nového náboženství, toužil po sjednocení těch obyvatel Alby, kteří křesťanského Boha nepřijali – to, že nechal po boku svého syna usednout pohanku, bylo významným projevem dobré vůle.

Bratranec mého otce, Malcolm, krále Coinneacha zabil a získal korunu, čímž s podobnými ambicemi jednou provždy skoncoval. Můj dědeček měl však i po své smrti spoustu věrných, a aby utišil myšlenky na vzpouru, jmenoval král Malcolm mého otce mormaerem Fife.

Isabelle Schuler

Přestože otec krále Malcolma nenáviděl, živil v sobě strach ze ztráty i toho mála, co mu zbývalo. A když byly ve jménu nového náboženství zakázány všechny druidské praktiky, přiměl Ailith, aby se zřekla svých zvyků. Umlčet babičku už však tak snadné nebylo.

A tak otec zničil každý amulet a talisman, který si s sebou přivezla. S tichým odhodláním hasil každý posvátný oheň, který spatřil. Se zatnutými zuby posílal své vojáky, aby vyrvali z kořenů všechny byliny, a jeho dokonale přesné načasování vedlo babičku k podezření, že ji nechává špehovat.

Nahlas se proti ní otec ohradil teprve ve chvíli, kdy trvala na tom, že dostanu piktské jméno. Později mi ten příběh vyprávěla s mučednickým zápalem.

„Boedhe, musí se jmenovat Groa! Pohlédni na její oči! Jsou jako obrovské studnice moudrosti, jako samotná severská jasnovidka,“ přesvědčovala ho.

„Jsou jí teprve dva dny! O jaké moudrosti to mluvíš?“

„Jmenuje se *Groa*,“ odpověděla babička, aniž by vzala jeho otázku v potaz.

„Jako by nestačilo, že má král Malcolm podezření, že je má žena druidka,“ pokračoval otec. „Nebudu přitahovat jeho pozornost tím, že dám své dceři pohanské jméno.“

„Možná, že kdybys trávil méně času lízáním starých ran a více času plánováním, jak od Malcolma získáš svůj trůn, nemusel by ses uchýlovat k takové zbabělosti,“ opáčila matka, čímž jen rozdmýchala plameny jeho hněvu.

„Poslechni Ailith,“ řekla babička. „Pojmenuj ji Groa, abys dokázal, že nejsi nikomu zavázán.“

„Dost!“ zahřměl otec. „Takové řeči nás zabijí. Válka skončila. Prohráli jsme. Bude se jmenovat Gruoch.“ Jeho slova byla konečná.

Babička mi stejně říkala Groa.

Její vyhoštění bylo okamžité. Poslali ji na ostrov uprostřed jezera na nejzazším cípu otcova území, jen s hrstkou sloužících. Co

JÁ, LADY MACBETHAD

nevidět její léčitelské schopnosti a ochranná požehnání přilákala místní, a tak nikdy neměla nouzi o společnost ani jídlo.

S matkou jsme ji směly navštěvovat jednou za rok; říkávaly jsme tomu pohanská pouť. Návštěvy babičky a naslouchání jejím příběhům o mých piktských předcích jsem milovala. S místními jsme oslavovaly svátek Imbolc. Pak babička učila matku nová zaklínání a společně šeptem prozpěvovaly nad zemí, čerpaly z půdy sílu k sesílání ochranných kouzel a bohatství. Nejlepší však byla poslední noc naší návštěvy, kdy babička vytáhla krásnou tapisérii, jejímž tkaním trávila poslední roky. Tapisérie pokrývaly všechny stěny jejího domova a každá z nich vyprávěla úchvatný příběh z dob druidů a piktských bohů.

Seděla jsem mezi matkou a babičkou, přežvykovala měkký rozmarýnový chléb s máslem a s tapisérií přehozenou přes naše nohy poslouchala praskání ohně v krbu. Matka se skláněla nad babiččinou prací, její kaštanové vlasy se rozlévaly po látce a mě stálo veškeré sebeovládání, abych do její měkké hřívy nezabořila ručky. Matčiny útlé prsty přejížděly po spletitém bludišti nití; zlaté náramky, které nikdy nesundávala, se ve světle ohně čarovně blyštěly.

Babiččin hlas, tichý a hluboký, naplňoval místnost příběhy o vyhraných bitvách, výpravách za krásou, láskou a pravdou. Tkané obrazy se mi třepotaly před očima, a když babička začala zpívat prastarou píseň na rozloučenou, v hrudi mi hučely ozvěny minulých generací.

Cuin a choinnicheas sinn a-rithist?

Ann an dealanach tàirneanaich no uisge?

Nuair a tha am mì-òrdugh air tighinn agus air falbh

Nuair a thèid am blàr air chall agus bhuannaich.

Přestože jsem jejím slovům nerozuměla, naplňovala mě teplem, kouzly a volností. Ten jediný týden s babičkou mi vystačil k tomu,

Isabelle Schuler

abych vydržela další rok života ve stínu, který král Malcolm vrhal na Fife a na mého otce.

Třebaže život tak daleko od Scone a trůnu, který měl být jeho, nesl otec nelibě, mně připadalo Fife s každým uplynulým ročním obdobím krásnější. Leželo mezi hlubokým údolím a mořem a naše pevnost byla postavena ze dřeva a cihel. V pevnosti jsme měli skromné stáje a kasárna, většinu času prázdná. Přestože správce kraje, mormaer, byl po králi druhým nejvýše postaveným mužem, otec mohl mít jen pár vojáků. Ti byli určeni pouze k osobní ochraně a zodpovídali se pouze královi muži, biskupovi ze St. Andrews. Kasárna se tak používala spíše k ubytování hostů. Naši skutečnou obranu představovala velká dřevěná zeď, která obíhala celý objekt, ale její perimetr měl obvykle na starosti jen jediný strážný.

Ze světa jsem toho příliš neviděla a ve své naivitě jsem považovala náš dům za nejmajestátnější budovu, která kdy byla postavena. S matkou jsme hrály hru, jež spočívala ve schovávání talismanů, které pro nás udělala babička, v každém koutě našeho domova a postupně také v malých usedlostech za jeho hranicemi. Ochrana našeho lidu před nebezpečím praktikováním našich prastarých zvyků dávala mému životu účel.

A pak se jednoho letního odpoledne, když mi bylo pět let, všechno změnilo.

Uprosil jsem matku, aby si se mnou hrála na selkie, a nejteplejší část dne jsme strávily skákáním do vln a předstíráním, že jsme selkie – mytické ženy, které se dokázaly proměnit v tuleně a žít na zemi i v moři. Voda byla tak studená, že jsme sotva popadaly dech, ale jakmile jsme se zhroutily na písek, slunce nás zase prohřálo.

Během naší hry matka přinesla modrou a zelenou barvu, které schovávala ve svých komnatách, a na paže a břicha nám namalovala vířivé symboly na počest velkého boha moře Lira. Blyštěly jsme se jako pohádkové bytosti a matka vypadala jako opravdová

JÁ, LADY MACBETHAD

bohyně. Vlasy za ní divoce vlály, jantarové oči se leskly ve slunci a pomalovaná kůže odrážela třpyt moře.

Čekala jsem, že se před návratem do pevnosti umyjeme, ale matka měla odvážnou náladu. Kolem boků jsme si omotaly šaty a s nahými hrudníky a hrdě vztyčenými hlavami vyrazily domů. Otec vyšel z pevnosti, aby nás uvítal, a slunce se odráželo od jeho zlatého nákrčníku, symbolu mormaera. Připomínal mi výjev z bibličtých příběhů – albský princ, který přišel pozdravit svou manželku, mořskou bohyni.

Když však spatřil, jak se neseme, zrychlil krok. Matka v milujícím gestu rozevřela náruč, ňadra se jí divoce houpala a boky vlnily. Teprve ve chvíli, kdy jsme byly natolik blízko, aby spatřila chlad v jeho očích, zaváhala.

Překonal vzdálenost mezi námi a udeřil ji silněji, než jsem kdy viděla muže udeřit ženu.

S křikem jsem sledovala, jak matka padá k zemi.

Naši muži neváhali vztáhnout na ženy ruku. Viděla jsem to u thénů, kteří nás s manželkami navštěvovali v pevnosti. Viděla jsem to u sloužících. Dokonce i chlapci v kuchyni čas od času udeřili své sestry, opakovali kletby, které zdědili od svých otců. Ovšem v tom věku jim to dívky ještě oplácely.

Nikdy jsem však neviděla otce udeřit matku.

Když se pokusila vstát, chytil ji za paži a strhl ji stranou, aby ji zaštitil před zvědavými pohledy vojáků hlídajících vchod do pevnosti. Vrhla jsem se po jeho ruce, ale můj útok snadno odrazil.

„Co to děláš?“ sykl a otočil se zpátky na matku. „Chceš, ať nás vyhodí z Alby? Chceš, ať přijdeme i o to málo, co máme?“

Matka mu pohled s neproniknutelným výrazem opětovala.

Zvedla jsem hlavu a všimla si několika všetečných tváří v oknech nad dřevěnou zdí. Vytáhla jsem si lněné šaty na hrud' a ramena ve snaze uchránit se před hanbou, ale ostudná barva prosákla látkou. Tváře mi hořely, jako by otec udeřil i mě. Chtěla

Isabelle Schuler

jsem se natáhnout po matce, ale propalovala otce tak hrůzostrašným pohledem, že jsem se neodvážila zasáhnout.

Čekala jsem, že na něj začne křičet, ale jen něco mumlala v jazyce našich předků. Přestože jeho sevření zesílilo, hněv se pomalu rozplýval.

„Nech si své kletby pro sebe, ženo, nade mnou nemají žádnou moc,“ zavrčel. Chtěl znít výhruzně, ale hlas se mu třásl. Matka to také slyšela.

Ze rtů jí dál splýval ten starý jazyk a její hlas nabíral na hlasitost. Když byl tak hlasitý, že se donesl až ke zdem pevnosti, otec povolil sevření. Teprve pak matka ztichla.

Užasla jsem nad jejím klidem. Otisky prstů na její bledé paži začínaly rudnout, ale při pohledu na otcova shrbená záda mi bylo jasné, kdo vyhrál.

Matčino vítězství spočívalo v mlčení. Napětí ve vzduchu by se dalo krájet a já měla nutkání promluvit, abych tu tíseň zahнала. Pak si matka povytáhla šaty na hrud', a aniž by se ohlédla, odkráčela pryč. Když se otec obrátil ke mně, k vlastnímu šoku jsem v jeho očích spatřila slzy. V ten okamžik jsem v úžasu sledovala, jak se otec před matkou rozpadl na kousky.

Otec matku už nikdy neuhodil, ale s blížící se zimou byly jejich hádky slyšet z každého rohu pevnosti. Jednoho dne, když jsem se procházela kolem matčiných komnat, jsem je zaslechla, jak se hádají kvůli babičce.

„Posílám tě za ní z jediného důvodu!“ křičel otec.

„Posíláš mě za ní, protože víš, že naše moc je skutečná,“ řekla matka.

„A kde je ta moc, o které mluvíš? Od narození Gruoch uběhlo už pět let. Silnější muž by pohřbil svou lásku, přiznal si, že jsi prokletá, a se svou neplodnou ženou jednou provždy skoncoval!“

JÁ, LADY MACBETHAD

„Možná jsi prokletý ty za to, že odmítáš zvyky našeho lidu!“

„Kde je můj dědic? Kde je můj syn?“ hřměl otec.

Než matka stačila odpovědět, vyběhl z místnosti. Klopýtla jsem vzad, ale byl natolik polapený ve svém hněvu, že si mě sotva všiml.

„Jsou i jiné zvyky,“ mumlal, zatímco se hnal chodbou. Tehdy mě přemohla zvědavost a propířila jsem se otevřenými dveřmi. Matka ze své truhly nabírala hrsti talismanů a házela je do ohně. Po tvářích se jí kutálely slzy vzteku. Místnosti naplnila vůně hořící levandule – klidné, mírumilovné aroma, které bylo v ostrém kontrastu s jejími horečnými pohyby.

Když si z krku strhla váček s bezem a hodila ho na pohřební hranici amuletů, zalapala jsem po dechu – ten talisman nosila pro ochranu před nemocemi.

Ten zvuk přilákal její pozornost.

„Ven,“ sykla.

Ztuhla jsem, rozpolcená mezi touhou sevřít ji v uklidňujícím objetí a přáním utéct od toho zlomeného, dutého hlasu.

Vyběhla jsem z místnosti.

Krátce po té noci začaly kolovat řeči o tom, že si její manžel našel milenkou, což matku konečně donutilo zavrhnout staré zvyky – jeho lhostejnost byla mnohem horší než hněv. Poté zaměřila veškerou svou energii na hraní role věrné a poslušné manželky. Otcí se ulevilo, ale zůstával slepý – ať už záměrně, či nikoliv – k námaze, s jakou tuto povinnost vykonávala. Slíbila mu dědice a on jí opět uvěřil.

Ať už za to mohl pocít viny, či upřímná náklonnost, jeho chování vůči ní se změnilo. Byl laskavý a hodný, dokonce jí od kupce, který do pevnosti přišel zkoušet štěstí ze St. Andrews, koupil šperky.

Začala jsem prahnout po babičce a svobodě jejího ostrova. Obávala jsem se, že matka už se na cestu za ní nebude chtít vydávat, ale když přišlo další jaro, začala se připravovat na cestu. Ještě překvapivější bylo, že s otcovým souhlasem.

Isabelle Schuler

„Slibuji,“ zašeptala mu matka, když mě vysazovali na koně.
„Tentokrát, slibuji.“

Otec ji v odpověď hluboce políbil.

Jak se vzdálenost mezi námi a domovem zvětšovala, rozhodla jsem se zkusit štěstí v naději, že se matka na naší pouti opět stane společnicí, jakou bývala.

„Naučíš mě kouzlit tak, jako to babička učila tebe?“ odvážila jsem se zeptat.

„Ne,“ řekla a ústa jí ztvrdla. „Tvá babička svou moc získává z půdy, ale její božství vyschlo na troud. Teď patří mužům.“

„Patří otci?“

„Nějaká ano, ale ani zdaleka ne tolik, jako když jsme byli zasnoubeni.“ Ušklíbla se a já jsem byla navzdory jejím slovům šťastná, že se vrací její obvyklá nabručenost.

„Bude někdy moje?“

Jely jsme bok po boku a matka pootočila hlavu, aby mi viděla do tváře. Voják, který nás doprovázel, ztuhl.

„Ne, bude patřit mému synovi.“

„Vždyť žádného syna nemáš,“ opáčila jsem dopáleně.

„Budu mít,“ prohlásila. „Dám tvému otci mnoho synů.“ Bezmyšlenkovitě si pohrávala s opratěmi.

„Ale co já?“ zakňučela jsem. Myslela jsem, že jako její prvorozená dcera si něco zasloužím.

„Najdeme ti mormaera,“ snažila se mě matka odbýt. Nesnášela mé stížnosti.

„Jako je otec?“

„Lepšího. S větší autoritou,“ řekla rozhodně.

Zamyslela jsem se nad tím.

„Ale co když zemře? Nebo si najde nějakou děvku? Bude ta půda pořád moje?“

JÁ, LADY MACBETHAD

Matka si povzdechla a mávla rukou, jako by odháněla otravný hmyz.

„Proto musíš mít mužské dědice. Aby sis zajistila své postavení. Tvoje moc spočívá v mužích; ve tvém manželovi, tvých synech. Pokud jim budeš vládnout, povládněš i zemi. Pokud jim nedokážeš vládnout, jsi zbytečná a můžeš klidně zemřít mladá.“

Složila jsem si ruce na hrudi a zamračila se. Matka mě už chtěla zplísnit za trucování, ale očividně si to rozmyslela a pokračovaly jsme v jízdě v nepřítomném tichu.

Neměla jsem v úmyslu zajistit si manžela nebo syna. Chtěla jsem být jako babička, mumlat zaklínadla nad bylinami a kameny. Rozhodně byly zábavnější než muži. Ale nemohla jsem popřít, že matka měla nad otcem moc.

Babička bude vědět, co dělat.

Jakmile naše loď zakotvila u ostrova, babička už na nás čekala s otevřenou náručí, ale matka ji jen chladně pozdravila a zamířila do domu. Babička si mě odtáhla stranou a chtěla vědět, co se děje. Přestože od našeho posledního setkání uběhl celý rok, během kterého se udála spousta důležitých věcí, které by ji mohly zajímat, věděla jsem, co chce slyšet.

Když jsem jí pověděla, co otec udělal, jak matka zničila každý symbol našich pohanských zvyků a jak teď trávila veškerý svůj čas s otcem a jeho všemožnými hosty, v očích jí zaplálo něco jako ochranný hněv vlčice.

„Kdy tvůj otec pochopí, že odmítání našich zvyků mu jeho lid a půdu nevrátí?“

„A co matka? I ona se mylí?“

Babiččiny oči se naplnily smutkem.

„Je ztracená. Myslíš si, že její moc nad ním bude věčná, ale muži jsou proměnlivější než samo moře.“

Isabelle Schuler

Babička ukázala na oblohu, která začínala s blížícím se večerem tmavnout.

„Vidíš, jak ubíhají mraky, jak se navzájem honí na širokém nebi?“

Přikývla jsem.

„Tvá matka vidí proměnlivou podstatu přírody a věří v její nestálou sílu, ale zapoměla, kam se dívat.“

Babička poklekla, jako by se chystala k modlitbě, a zabořila tvář do chladné trávy. Zhluboka se nadechla.

„Tady,“ řekla a pobídla mě, abych se k ní připojila.

Poklekla jsem vedle ní a stejně jako ona zabořila tvář do trávy.

„Cítíš to šumění síly, Groo? Sílu, jež proudí hlouběji než ta, kterou vládnu muži?“

„Ne,“ přiznala jsem nesměle.

„Časem se to naučíš. Brighde chce, abys –“

„Co to děláš?“ Matčin hlas protl večerní klid.

Babička se narovnala. Přestože jsem zoufale toužila zjistit, co po mně Brighde chce, nechtěla jsem se před matkou vyptávat.

„Modlila jsem se k tomu novému bohu a žádala ho o sílu.“

Matka si odfrkla.

„Modlení se k bohu tak slabému, že se neubráníl pár kněžím a vojákům, je ztráta času.“

Babička se zasmála.

„Aspoň na něčem se shodneme. Ale teď,“ pokračovala a sevřela mé studené ruce v teplých dlaních, „se pojďme připravit na hostinu, kterou oslavíme Imbolc.“